

## Szerkesztési Iroda:

fűtő takarékpénztári épület 2-dik emelet, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen levelek csak ismert kezeztől fogadtatnak el.

## Előfizetési feltételek:

## Helyben:

Egész évre 14 ft — kr. Fél évre 7 „ — „  
Negyed évre 3 „ 50 „  
Megjelen: vasárnap és az ünnepnap utáni napot kivéve mindennap.

## Vidékre:

Egész évre 16 ft — kr. Fél évre 8 „ — „  
Negyed évre 4 „ — „

## ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP

## Kiadói hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdai irodája (fűtő 8-ik szám, Ackermann-féle ház), hová a lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadása körüli panaszok, hirdetések), bérmentesen intézendők.

## Hirdetmények díja:

6 hasábos petit-sorért egyszeri hirdetésnél 6, és minden következőnkél 3 ujkr számítottatik. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatásánál kedvezőbb feltételek mellett vétetnek föl. Bélyegdíj külön 30 ujkr. Magánvita 4 hasábos petit-sor 15 ujkr.

egszersmind az aradi gazdasági egyeslet hivatalos közlönye.

## Divide et impera.

(y.) Gyakran meghoztuk már e veszélyes elv áldozatát. Midőn a nemzet együttartásán, kitartó együttműködésén megtört s meghiusult minden kísérlet, elleneink más utra tértek, szétzedték a tömör egész alkatrészeit, csábítás, izgatás, hitegetés és árulás felláták egymás ellen a testvéries elemeket, s mikor harcra keltek egymás ellen, közös elleneink csak úgy nevetek a markukba, miként eszik, falják most egymást azok, kikkel egymaga nem vala képes boldogulni.

S mi lett az eredmény? Hogy vesztettünk mindannyian. — Valahányszor fészket vethetett a pártoskodás s a viszály, valahányszor gyökeret vert az egyenetlenség magva, mindig a nemzet ügye vallotta kárát. A sok szomorú kép, melyek egymást követik történelmünk évlapjain elég tanulságot nyújthatnak.

Jó lesz, ha nem hallgatunk a csábító szavakra. Jó lesz, ha felismerjük a közös ellent, a közös célt, mely felé mindnyájunknak törekedni kell.

E közös cél mindnyájunknál nemzetünk érdekeinek kifejtése, jelene s jelenében jövője biztosítása, mely most a jobboldal kezében nincs biztosítva, meggyőződésünk szerint veszélyeztetve van.

Ama kárhózatot elvet akarja jelenleg a jobboldal is követni. Báránybőrt ölt a farkas, úgy járja be táborunkat, lesve a prédát, de alig fog valaki hálójába kerülni.

Látja, hogy az ellenzék fejére nőtt. Látja, hogy eljárása nemhogy visszhangra, sőt ellenhatásra talál a nemzet nagy részénél, a hazafias és határozott cél felé törekvő balközépkel nehezen boldogul. Látja, hogy ez öntudatosan halad célja felé, egyaránt a törvény és hazafiasság ösvényén, nem vethet gáncot ellene, sem egyik sem másik tekintetben, hogy fokként, lépésről lépésre elfoglalja a tért a jobboldal elől. Érti a jobboldal, hogy hátrálnia kell, a követelő közvélemény sarokba szorítja, míg észreveszi, hogy kiesett teljesen a talap lábai alól, melyen állt: a nemzet bizalma.

És ezen, reá nézve kétségbeesett helyzetben mit tesz? Követi a divide et impera gyászos elvét, melyhez tiszta kéz, tiszta lelkiismeret nem igen szokott nyulni.

Egymásra uszítja a „Hazánk“-ot s a „Hon“-t. Egyenetlenséget szít a balközép két árnyalata között. Ott, hol az elvekben s a célban nincs eltérés, legfőbb a modorban s talán más lényegtelen kérdésekben, egetverő különbségeket lát a jámbor jobboldal, lényeges elvi differentiókat hirdet „Hon“ és „Hazánk“ között, csak hogy kapjon össze ez a kettő.

Ugy örvendene az aggkórásban sinylő „Pesti Napló“ ha hajba kapni látná a mérsékelt s pozitív célra törekvő ellenzék ezen két főközlönyét. S midőn vágya teljesült, midőn megosztotta a reá nézve veszélyes erőket, — akkor még nagy gondatlansággal élvezné a gyümölcsöt, mely két küzdő között rendesen egy harmadiknak esik.

De a párt, mely a „Hazánk“-ot s a „Hon“-t vallja elvi képviselőül, mely ezeket tekinti meggyőződése és nézetei közlönyeinek, csak úgy nevet magában a „Napló“ ezen mesterkedésén. Nem boszankodik, mert az ily mesterkedésekre, az ily fogásokra kár egy komoly szót is pazarolni, csak mosolyog az ily kapkodások felett, melyek ismételt bi-

zonyítékai annak, hogy bizony nagy zavarban vannak ott a jobboldalon. Ki tehet róla, ha kétségbeesett helyzetükben ily szerencsétlen eszközökhöz folyamodnak.

Hiába fog csitálni érveket a „Napló“ a „Hazánk“-ból a „Hon“ ellen, s a „Hon“-ból a „Hazánk“ ellen. Hiú kísérlet részéről az a mire vágyik.

Nem mondjuk, hogy differentiók nincsenek a „Hon“ s a „Hazánk“, s a két lap pártja között. Lehetetlen is, hogy bármily pártban minden kérdésre nézve ugyanazon egy vélemény uralkodjék. A jobboldal hiába hozza fel saját pártját például. Olyan párt mint a jobboldal nincs egy parlamentarizmusban sem, lehet, hogy van a francia senatusban, hol a többség kész szolgálja, mert teremtménye a kormány, s lehet, hogy van — Chinában, de parlamentarizmusban hiába keresnek pártját. Andrassy gróf például fölmegy Bécsbe, ott elvégeznek valamit, haza jő, előtárlja a Deákpart klubjában, azt mondja: itt van, fogadjátok el, többet nem eszközölhettem ki. S a jobboldal egész alázattal fejet bolint ö excellentiájának, — s elfogadja. — Akárhány jobboldali képviselővel szoltam, az „eláll“-ni vágyok sorából, s midőn előhozta egy-egy scandalus szavazást, a válasz az volt: „Hja öcsém! Andrassy azt mondta, hogy fogadjuk el, különben baj lesz, s mi hittünk neki, elfogadtuk.“

Ilyen párt, ilyen többség aztán nincs a világon. Az ilyen párt aztán természetesen csodálatosnak találja, hogy egyes kérdésekben a balközép még másként is mer gondolkozni, hogy egyes lényegtelen kérdésekben a „Hazánk“ s a „Hon“ mást mond.

Ismétlem, egyes lényegtelen kérdésekben merültek fel differentiók a „Hon“ s „Hazánk“ között. Lehetetlen, hogy fel ne merüljenek ezután is. De ezeket ki fogjuk egyenliteni mi magunk, tagjai a balközépnek, valamint kiegyenlítettük eddig, s a kiegyenlítésben nem szorulunk sem a jobboldal, sem a „Napló“ közvetítésére, valamint visszautasítunk mindennemű oly törekvést, mely egyenetlenséget akarna szítani a két közlöny által magában a pártban.

A zászló, a program közös mindkettővel. Mindkettő ugyanegy jelszót vall magának. Hirdetheti stentoribb, hirdetheti gyengébb hangon, különbözhetnek a modorban s az eljárásban, — de a főelvekben, s főirányban el nem térnek.

Ezt jegyezze meg a jobboldal.

Arad, augusztus 30.

Az aradmegyei politikai és román nemzetiségű párt augusztus 28-án pártgyűlést tartott. Ebben előterjesztette, mikép a párt programját eddigéig mintegy 3500 tag irta alá, és annyi tehát a párttagok száma.

Felolvastatták a párt szervezetének és mikénti tanácskozmányának rendszabályait, mely szerint a pártnak egy elnöke, 2 alelnöke, 2 jegyzője és egy 50 tagból álló bizottmánya leendő, kik minden évben a párt által lesznek megválasztandók; — a tanácskozmányi rend a parlamentarizmus tanácskozás rendének és szokásainak megfelelő, elfogadtatták.

Ezután elnököl megválasztott Popovits Zsigmond, alelnökül Rácz János esperes és Jónescu Lázár, jegyzőül Goldis János és Moldován János.

Kiküldetett egy bizottság, hogy készítsen előterjesztést az 50 tagból álló bizottmány megválasztására nézve. E bizottmány azonnal elkészítette a bizottmányi tagok névsorozatát és azt a gyűlés elébe terjesztette; ezen javaslat ellen ugyan észrevétel nem volt, de indítványba tétetett, hogy Krisztian Miklós is vétessék be

a bizottmányi tagok közzé, — ez indítvány el nem fogadtattott.

Felolvastatták azon bizottmányi munkát, mely a f. évi júliushó 6-án tartott pártgyűlésben Bonts Döme által tett indítvány folytán a nemzetiségi igények részletei felett készítették. E kérdésnél vita fejlődött a munkát címme felett, hogy nyilatkozzanak vagy emlékiratnak nevezessék, miután úgy a cím és forma kérdéséhez, mint szinte az emlékirat szerkezetéhez is többen, jelesen: Román Miron, Popovits D. János, Stanesco Imre, Bonts Döme és Moldován János urak behatóbban hozzászóltak. Elfogadtatták a címére és formára nézve az emlékirat, egyebekben pedig az eredeti szerkezet. Ez emlékirat az országgyűlés elébe fog terjesztetni.

Az emlékiratot legközelebb közlendjük.

Arad, augusztus 31. \*)

Az „Alföld“ folyó hó 199-ik számában, az aradi izraelita nyilvános tanodára vonatkozólag egy névtelen cikk jelent meg, mely azon észrevételt tartalmazza, hogy a helybeli izraelita tanodában, a magyar nyelv művelődése háttérbe szorítottatik, hogy ezen tanintézet látogatói germanizáltak, sőt eme cikk névtelen írója ezen tanoda szellemében, a Bach-Thun-féle korszak törekvéseinek folytatását szemléli.

Az igazság érdekében az ezen cikkben foglalt állításokat valótlannak vagyok kénytelen nyilatkoztatni, és ha e cikk írója, a helybeli izraelita tanoda multját, jelenét, és a tanoda vezetésére befolyást gyakorló férfiak intencióját ismerné, avagy részrehajlatlanul bírálta, ily alaptalan ráfogásokra bizonyára nem vetemedett volna.

A helybeli izraelita hitközség, mely tanodáját tagjai áldozatkészségével 1835-ben alapította, és évtizedeken át minden államsegély nélkül súlyos áldozatokkal tartotta, a magyar nyelv művelődésére mindig kiváló figyelmet fordított, mi azon körülményből is kitűnik, hogy már 1836-ban, midőn a magyar nyelv, sem a nyilvánosság, sem a társadalmi élet terén, az öt jogosan illető állást még ki nem vívta volt, az aradi hitközség tanodája alapszabályaiban azon határozatot foglalta be, hogy a magyar nyelv oktatására mindig különös gond fordítottassék, és mihelyt a körülmények engedik és a szükségelt tanerők létezendnek, ezen tanoda nemzeti alapon szerveztessék és oktatási nyelvül a magyar alkalmaztassék.

Ily érzülettel volt az aradi izr. hitközség már 1836-ban áthatva, és midőn hazánkban a politikai vitatkozás nyelve túlnyomólag még a latin volt, egy kis izraelita hitközség tagjainak szemei előtt azon remény lebegett, hogy a magyar nyelv már egy újabb nagyszerű fejlődés küszöbén áll.

Az aradi izraelita hitközség még a Bach-Thun korszak idejében is, nem egy kísérletet tőn, a magyar nyelvnek iskolájában minél tágabb tért nyitni, de minden törekvései, az akkor irányadó kormány közegek nemzetellenes érzületén hajótörést szenvedtek; 1860-ban midőn az aradi izraelita hitközség a változott politikai viszonyok folytán azon reményben ringatta magát, hogy önkormányzati jogai a kormány által tiszteletben tartatni, és a magyar nyelv terjesztésére irányzott működése több akadályoztatni nem fog, ezen hitközség tanintézete német ajku tanárait nyugdíjazta, és azon szilárd szándékkal lépett a reform terére, hogy tanodáját nemzeti alapon, a haladt kor igényeihez képest újra szervezend.

Azon áldozatkészség és energia, melyet az aradi izraelita község a fenebb jelzett reform létesítésénél kifejtett, a kormány közegek elismerése helyett azt eredményezte, hogy az akkor fennállott m. királyi helytartó tanács a köz-

ség eljárását jogtalanul bélyegezte, és egy külön biztost küldött ki azon határozott utasítással, hogy az aradi izraelita tanodában az előbbi állapotot helyreállítsa és a tanoda alakításánál részt vett községbeli tagok ellen a szoros vizsgálatot megindítsa, és csakis a községi és iskolai előjárásig kitartó eredmények és buzgalmának köszönni azt, hogy a jobbra irányzott törekvés végtérre is győzött, és az annyi áldozat és fáradsággal létesített reform meg nem semmisített.

Az aradi izr. hitközség azon szándéka, iskoláját nemzeti alapon újra szervezni, csak részben volt valószínű, mert ámbár a tanári állomásokra éveken keresztül volt csőd hirdetve, és a magyar nyelvbeni jártasság első kelléknek kitűzve, ámbár a szakképzettség kelléke, a magyar nyelv ismeretének alá rendeltetett, az aradi izraelita hitközség a legnagyobb erőmegfeszítés mellett is, iskolai számára csak négy, a magyar nyelvben jártas tanárt szerezhethetett, s így miután tanodája számos növendékét az oktatás jótéteményétől meg nem foszthatta; — nem maradt egyéb hátra, mint a részletes reformmal beérnie, és a szerződött német ajku, különben kitűnő tanerőknek köteleességévé tenni, hogy a magyar nyelvet a lehető legrövidebb idő alatt elsajátítsák, hogy így a község azon óhaja: iskoláját tökéletesen nemzeti alapon szervezni, legalább idővel eléréssék.

Az aradi izraelita fiskola három osztályában a tantárgyak már kizárólag magyar nyelven adatnak elő, a többi osztályok tanoncza pedig Grünwald ur derék és szakképzett tanár által nyerik a magyar nyelv szükségelt oktatását, és ha tekintetbe vétetik miszerint a német ajku tanárok a magyar nyelv elsajátítására nagy szorgalmat fordítanak, úgy hogy reményünk lehet, miszerint a reálitanodában is, rövid idő lefolyása alatt több tantárgy magyar nyelven fognak előadatni, ha figyelemre méltatik, hogy a fennebb jelzett reform létesítésétől csak egynehány év folyt le, bátran állíthatom, hogy e téren oly örömdetes haladásnak vagyunk szemtanúi, milyennel Magyarországon egy izraelita iskola sem dicsekedhetik.

Szintoly alaptalan, névtelen cikkíró azon állítása, hogy az izraelita tanoda igazgatása egy németajkú igazgató kezében volna központositva, mert ámbátor tagadhatlan, hogy a hitközség önkormányzati joga különösen a lefolyt időkben számos sérelmet szenvedett, de dacára azon ténynek, hogy a m. kir. helytartótanács a helybeli hitközség jogait ignorálva az aradi izraelita községi tanoda vezetését egy általa kinevezett igazgatóra ruházta, a hitközségi előjárásig egy jogtalan eljárás ellen, nemcsak mindig óvását emelte, hanem tanodája vezetését mindig egy külön iskolai bizottság által gyakorolta, ez irányban befolyását mindig fentartotta, és ezen törekvéseben — az igazság érdekében jegyzem meg — a kinevezett igazgató Kohn tanár ur által, ki a községi előjárásig nemes intencióját mindenben osztotta, nem csak nem akadályozta, hanem ellenkezőleg támogatva lett.

Ha a névtelen cikkíró, mint állítja a haza és vidékünk közügye iránt érdeklélvi seltetik, legyen viszont meggyőződve, hogy az izraelita hitközségi előjárásig és iskola bizottmány férfiai ezen érdekléltséget nemcsak üres phrasisokkal, hanem tettek által bizonyították, és mind a figyelmeztetés, mind a tények ferdítése ez irányban felesleges, mert ők ismerik hazafias köteleességüket, és azt teljesítik is.

Távol áll tőlem ama szándék, polemiba bocsátkozni, én eme névtelen cikket válasza nem méltattam volna, és csakis a mystificált község és szerkesztőség iránti tisztelet az, mi engem a tények hű elősorolására indított.

Dr. Chorin Ferencz.

\*) Öszinte örömmel vesszük ez illetékes kéztől vett felvilágosítást, melyben az előbbi közlemény írójának — dacára, hogy cikkeit a bebizonyíthatás felelősségét magára vállalta — sőtétlára teljesen megcáfoltatik. Szerk.



(H. E. L.) A bécsi lapok most különösen abban lelik örömeiket, hogy Dalmáciának visszakebelezése ellen agítálnak. Szemben ez erőlködéseikkel idején leendő felvilágosítást adni a kérdésre, hogy hát tulajdonképp mégis hova tartozik Dalmácia. E kérdésre ép oly könnyű, mint kimerítő feleletet adhatni.

Dalmácia szent István birodalmának kiegészítő részét képezi. Ezt bizonyítja a következők:

Elsőször, hogy Dalmácia már Kálmán király alatt a magyar birodalomhoz tartozott.

Másodszor, hogy midőn Dalmácia I. Napoleon legyőzése folytán 1814-ben ismét visszafoglaltatott, a magyar országgyűlés bejegyzése nélkül, sőt egyenesen annak akarata ellenére csatoltatott Ausztriához.

Harmadszor, hogy a magyar királyok hitleveleikben elismerték Dalmáciának a magyar koronához való tartozását, hogy a magyar királyok czimei közé a dalmát királyi cím is tartozik.

Negyedszer, hogy a magyar országgyűlés soha sem szünt meg Dalmáciát visszakövetelni, s hogy maguk a dalmátok is 1797-től fogva folytonosan kívánták a visszacsatoltatást.

Ötödször, hogy a dalmát nemzeti párt 1860. végén a magyar koronához való tartozandóságát ünnepélyesen kijelenté.

Hatodszor, hogy még maga a híres febr. patens sem merte kimondani Dalmáciának Ausztriához való tartozását, hanem csak ideiglenes képviseltetését rendelte el a reichsráthba.

A jog és a dalmát nép, mint a fönnbiekből látjuk, határozottan követelik, hogy Dalmácia Szt. István koronájához csatoltassék.

Most tehát csupán a magyar országgyűléstől függ mielőbb eleget tenni a jog követelményeinek, s a nemzet általános óhajának. Hisszük, a komoly felszólalás nem sokára meg fog történni.

S mégis a bécsi lapok agítálnak Dalmácia visszakebelezése ellen ama százados jogalapot iparkodván felforgatni, mely Dalmáciát elvitázhatalanul a magyar korona kiegészítő részévé tette.

A jogok kijátszásában nagy ügyességet tanúsító furfangos bécsi politikusok czikkeikkel elárasztván a bécsi lapok hasábjait, legújában már az „All. A. Ztg.“-ban léptek fel Dalmácia visszacsatoltatása ellen.

Az „All. A. Ztg.“ most bevallja, hogy husz év óta Ausztria történetét csupán hisztregés, törvények megsértése, örökös változás, kényszer oktrojálás képezék, (pedig egykor mennyire díszerte ez állapotokat), feletteszükségesnek találja, hogy az új helyzet bekövetkeztével mindezeknek vége szakadjon. Kell, hogy Ausztria tiszteletet és becsületet szerezzen magának, ezt pedig úgy teheti, ha tovább semmi megaláztatást nem tűr, semmi jogcsértést meg nem enged. Már pedig Dalmácia átengedése megaláztatás, jogsértés volna.

### A helyzet egy újabb illusztrációja.

A pesti városi képviselő testület aug. 26. tartott ülésében Szentkirályi főpolgármester jelenté, hogy Deutsch és Gold urak beadványal fordultak a tanácshoz, melyben az illető tervek melléklésével, egy kétemeletes ház építésére kérnek engedélyt a rokkantak épülete hátsó részén. A tervek az építészeti bizottmányhoz tétettek át. Királyi Pál nem akarja fürkészni, valjon a 25 évre számított tervszerű építkezés valóban szépíteni fogja-e a várost vagy nem, ámde a Károly-laktanya magyar pénzén, Szelepesényi és Kolonics érekei nagyszerű alapítványai folytán készült el rokkant magyar harcosok számára, s az épületnél analog viszony forog fenn, mint a Ludovik-

euutra névze. A katonaság IV. Károly kora óta önhatálmilag birtokolta az épületet. Mámár nem lehet a magyar államban u. n. magán katonai aerarium, s a nemzeti összvagyonhoz tartozik. Az ország több miniszteriumának magán házakban kell elhelyezkednie, a mi soká nem tarthat. Allamépületek fognak emeltetni. Ha a Károlykastánya oly nagy, hogy az u. n. katonai kincstár jelentékeny részt adhat magánosoknak beépítés végett: akkor a kormány építkezék ott államcélokra. Szónok felterjesztést indítványoz az orsz. honvédelmi miniszteriumhoz, s ez kezdetessé meg, valjon van-e tudomása a nemzeti tulajdon megkárosításáról, mely a tervezett magánépítkezés által szándékolatik? (Élénk tetszés.) Simon Fl. támogatja az indítványt, s azt hiszi, hogy a honvédelmi miniszterium erről mitsem tud. Steiger Gyula javasolja, hogy a nevezett urak építését azonnal meg kell szüntetni. Zsigmondy Pál megjegyzi, hogy az engedély még nem adatott meg, s nem kell megadni. Harkány F. megjegyzi, hogy a keresk. miniszter postaeépületet akart ott emelni, de a telek adoptálását a katonaságnál nem tudta keresztülvinni. Thanoffer mondja, hogy szomorú dolog, ha a miniszterek nem védhetik a nemzeti vagyont ily erőszak ellen. Indítványozza, hogy az ország minden joghatósága tudomására kell juttatni ezen esetet, igénybe kell venni azon támogatását a országgyűléshez felírni. Szentkirályi megjegyzi, hogy az országgyűléshez intézendő kérvény csak akkor tekinthető bejelentettül, ha az orsz. honvédelmi miniszteriumhoz való felterjesztés eredménytelen maradna. A szavazásnál Király indítványa fogadtatott el, s az engedély meg nem adása rendeltetett el.

De bizony Pest város közgyűlése és tanácsa határozatát fumigálja, vagy a katonai hatóság, vagy a vállalkozók, kik a Károlykastánya hátsó részének kiépítésére a katonai kincstárral szerződtek. Az építést, habár építési engedélyük nincs, folytatják. Nem birt a városi hatóság 4 nap óta karhatalmat alkalmazni az építés felfüggesztésére — kéri erre a „Hazánk“; — hol az erély? — Igen, de katonákkal van dolgunk; azok pedig status in statu. Nem parancsol nekik senki, még a m. kir. honvédelmi miniszterium sem. Ők gunyt üznek a városból, s a szépítési és rendőri szempontok mellőzésével építkeznek, mielőtt valamely hatóság megvizsgálta volna, hogy az a rozzant épület el bír-e még egy emeletet.

És még maga az „Esti Lap“ is vezérezkiket ir e tárgyban, s elmondja, hogy egy úr a többi között nagyon fel volt ingerülve, a midőn látta, hogy ezen szép és nagy utcán az emelkedendő pompás házak sorát a vállalkozók egy toldott-foldott épület homlokzatával 25 évi időre elékteleníteni fogják, s töprenkedék mit tehetne a város ez ellen? szomszédja nevetett s mondá: Tán csak nem tanácsolná ön, hogy Polgár Károly kapitányunkat a concentrált városi pandurság élén brachiumba küldjük a házbán lakó generalis és batalionjai ellen? „Oh nem, felelé, erre nem gondoltam. Hanem mi lenne, ha a város, az engedelem megadása ellen munkát folytató építész, és összes kőműveseit, este a midőn a munkától vizsátérnek, mint nyilvános engedetlenkedőket összefogdosztatná, és hüvőre tétetné? Mindazoknak, kik a kocsiában ültek, ezen eszme igen megtetszék vala.

### Miskolczi levél.

Miskolcz, augusztus 28.

T. szerkesztő ur! Nemcsak kolostorunk, hanem városunk is megható ünnepélynek volt, néhány nap előtt részese. A magyarroni érdemű minorita rend, — melynek hazánkban oly szép hivatás jutott — a lefolyt napokban tartá tartományi gyűlését — új tarto-

mányi főnököt választandó. Első meglepő ünnepélye volt kolostorunknak, midőn az egész minorita rend kormányzóját, a szelidellkü ft. tr. Marangoni Lajos urat, titoknokával nt. Grastelli Antal ural honunk tartományi főnöké ft. Gaal Damascen ur kíséretében keblünkbe fogadhattuk. A csendes kolostor örömvirághintette mezőhöz volt hasonló a szokatlan ünnepély folytán. A fāradhatlan kormányzó, ki Rómát elhagyva, távollevő fiait meglepni törekedett, szelidsége által a jelenlevők szívét annyira magához ragadta, hogy távozása fájdalomteljes vala. Második szokatlan ünnepély merült föl, midőn a távollevő kolostorokból megérkezett elnökök és küldöttek ft. Gaal Damascen tartományi főnök ur által egy remek, virágos latin szónoklattal a ft. kormányzó urnak bemutatattak. Rövid, de velős válasszal üdvözlé a megérkezetteket a ft. kormányzó ur is s édes örömmel társalgott néhány perczig a jelenlevőkkel. A kölcsönös öröm kifejezés után elhagyák a kedves emlékü ft. kormányzó urat.

Nagyboldogasszony ünnepére virradánk másnap, ez a kolostori egyház védszentje. Az ünnepélyes isteni tiszteletet ez alkalommal ns. és ft. Beller József apát ur fényes segédlet mellett tartá; a szónoklatot a már ismert mézes ajku szónok nt. Bárdossy Mihály felsővárosi lelkes végzé. E napon tarták az egybegyűlt szerzetesek az első ülést ft. Marangoni Lajos ur elnöklete alatt, melyben a hivatalosak igazoltattak s a következő tartományi főnök választására az időpontok s előkészületek meghatározattak.

Augusztus 16-ika volt a mindenki által hōn várt nap, melyen a tartományi főnök választásnak kellett történni. Reggel ünnepélyes díszben vonultak a hivatalosak az egyházba az ünnepélyes „Veni Sancte“-ra. A szent misét ft. Marangoni Lajos fényes segédlet mellett tartá. Vége levén az istenitiszteletnek a hivatalosak a gyűlés terebébe vonulának. A ft. kormányzó ékes latin szónoklattal ezután megnyitá a gyűlést; a beszédet rövid ima és értekezlet követett. Most felálló szerzetett tartományi főnökünk ft. Gaal Damascen s gyönyörű beszédbe szöve lemondását terhes hivataláról, melyet nyolcz éven át fāradhatlan buzgalommal viselt, átadta a tartományi iratokat és a pecsétet. Újra tanácskozás tartott, mit a szavazat követett. — A szavazat eredménye sokára kihirdettetett s a megválasztott új tartományi főnök ft. Pongrácz Gellért ur ünnepélyes „Te Deum“-mal az egyházba kísértetett. Most oltárhoz lépett ft. Marangoni Lajos kormányzó ur s előtte térdre borult az új tartományi főnök s letévé az esküt. Eskü után következett az ünnepélyes hódolat tétel. Az egyházat elhagyva ismét a terebébe vonultak, hol az új tartományi főnök ft. Pongrácz Gellért ur meglepő szónoklatával köszöntö meg a benne helyezett bizalmat s ígérté, hogy a rend fölvirágoztatására mindent megteend.

A fényes ebédet a kedves vendégek s a toaszok halmaza fűszerezé.

Aug. 17-én tartott gyűlésben egyes kolostorok elnökei s más a szerzetben divó hivatalnokok választattak meg.

Augusztus 18-án mint a magyar király ő Felsege születés napján a jelenlevők a plebānia egyházban tartott istenitiszteleten jelentek meg.

Másnap az ülés folytatottatott, s miután a rendet érdeklő munkálatok befejeztettek az ülés véget ért.

Az utolsó ülésben ékes latin szónoklattal vett búcsut ft. Marangoni Lajos elnök ur a jelenlevőktől.

A tartott beszéd hatását nem téveszté; mert a jelenlevők egészen elérzékenyedtek a mézes ajkról zengett atyai intésen. Pzzel belőn fejezve azon emlékezőtes tartományi gyűlés, melyet a Rómából jött ft. kormányzó Marangoni Lajos ur tett oly feledhetlenné.

A hivatalosak lassankint visszatértek tűzheleikhez — kolostorunk is veszté ünnepélyes színet, míg egész esendessé lőn, miután a szeretett főkörmányzó titoknokával elhagyá kolostorunkat — s vele himamar e kedves hont, hol oly jól találta magát, s mely feledhetlen lőn előtte — visszautazandó Rómába.

Vezérelje őket az égi!

Lukács Ferencz.

### Az izraelita congressus.

(Vége.)

28. §. Azon községekben, hol szavazati jegyzékek beadásával történik a szavazás, az egyes választók általi „jelöltnevezésnek“ nincsen helye; ezen községekben a központi választmány a választási elnökön kívül még a megkivántató számú szavazatszedő bizottsági tagokat is kinevezi; a szavazatok összeszámítása közvetlenül a szavazatok beadására következő napon megkezdendő, s bevégezéseig naponta folytatandó; minden félbeszakításnál a szavazati jegyzékek, valamint az egész szavazatszedési munkálat, a választási elnök és küldött hiteles bizonyság pecsétje alatt fog megőriztetni; a szavazatok összeszámítása itt is nyilvánosan történik.

29. §. Ha oly választásoknál, melyek szavazati jegyzékek beadásával eszközöltetnek, a kellő számú képviselők általános szótöbbséggel meg nem választattak, a hiányzókra nézve ismételt választás eszközözlendő azon jelöltek között, kik a legnagyobb viszonylagos többséget nyerték, olyképen: hogy kétszer annyi jelölt között történjék az újabb szavazás, mint a mennyi a megválasztandók száma; ezen másodválasztás is szavazati jegyzékek átadásával eszközöltetik; a választási elnök ezen másodválasztás napját, mely az első választási eredmény kihívatolása után sem korábbi; mint a harmadik, sem későbbi mint a nyolczadik nem lehet, meghatározza, s a 9-ik §-ban megjelölt intézkedések után köztudomásra hozza.

30. §. A választók névjegyzéke egyik hiteles példányának a szavazatszedő bizottság kezéinél kell lennie.

31. §. Kiki csak személyesen szavazhat.

32. §. A választóknak az összeírásnál vagy választásnál semminemű fegyverrel megjelenniök nem szabad.

33. §. Az összeíró, valamint a szavazatszedő bizottságok tagjai a törvény oltalma alatt állván, minden rajtuk ejtett sérelem bűnvádi eljárás mellett megfenyítettik.

34. §. A rend és csend fenntartása, ugy a választók összeírásánál, mint a választásoknál, a kiküldött elnökök illeti, ki szükség esetében e czélra fegyveres erővel is rendelkezhetik.

35. §. A szavazatszedő bizottmány a választás folyamáról rendes jegyzőkönyvet vezet, mely az elnök, jegyző, hiteles bizonyság, s a szavazatszedő bizottságnak legalább két tagja által három példányban aláírandó; az egyik példány azonnal a megválasztottnak kézbesitetik, a második a 16-ik §-ban megérített levéltárba tétetik, a harmadik a központi választmány után a vallás- és közoktatási miniszteriumnak beküldendő; azon községekben, melyekben több képviselő választatik, a jegyzőkönyvet annyi példányban kell kiállítani, hogy mindenik megválasztottnak is jusson egy; a szavazati jegyzékek pedig lepecsételten, mindenesetre a képviselő igazolásáig az illető levéltárban megőrzendők.

36. §. A megválasztott képviselőnek a választási jegyzőkönyv megbízó levél gyanánt szolgál.

37. §. A választási elnök azon kerületben, melyben mint elnök működik, képviselővé nem választathatik.

38. §. A vallás- és közoktatási miniszterium ezen szabályzat pontos végrehajtása fölött, s az e végett megkivántató utasításokat és ren-

## TÁRCZA.

### Donna Luiza.

— Beszély. —

(Folytatás.)

„A királyok történetében nem létezik hasonló példája a kegyetlenség és képmutatásnak“ kiáltá fel Donna Luiza. Azt legylkolni, a kiért imádkozunk. Szigorú igazságosságot mutatva, alattomban gyilkosságot követni el. A spanyol király aligha Istben hisz? „Don Sebastian saját országában földönfutóvá válván, Beja környéken rejtőzködött. Fenséged fogva volt s ő megkísérté kiszabadíttatását. Don Juan de Matha vakmerően közelelte Don Sancho d'Avilához, hogy az Atalaya felé csalogassa.“

„Ott rejtőzködött királyi urunk?“ Szakítá őt félbe Donna Luiza, ki ez elbeszélés alatt alig mert lélekzeni is. Igen, Fenség. E régi váraosban van néhány lakható szoba, a meny nyíben eső és szél ellen védelmet nyújtanak s a környék pusztá lakatlan. Mily szegénység uralkodott e király körül, kit nem rég még hatalma teljfényében láttam. Egy pár portugal nemes sorakozott körülötte; de e csekély sereg csak halmi birt királyiáért, nem pedig magát keresztül vágni az egész országon, Lissabon előtt seregünkkel egyesüldő. Am ez volt czélja a királynak, de rozsz csillagzata más veszőlyekbe dönté ezalatt. Egy reggelben puskaropogás és harcziáltás keltett álmaiból. . . Valaki kopogott szobám ajtaján, Don Juan de Matha volt, ki bal kezében tartva fényes kardját, — mert jobb karja Don Sancho-tól kapott seb által megbénítottatott — szolt:

„Jöjjön Senora — a spanyolok ostromolják az Atalayát, rövid idő múlva halva vagy fogva leendünk, mert e tulnyomó erő ellen lehetetlen a védelem. Biztos helyre akarom önt vinni.“

„Felfedezték a király titlétét?“ kérdém. „Nem,“ — szolt Don Juan — „különb felszólítottak volna bennünket a váraos átadására, bünbocsánatot s gazdag jutalmakat, igyérvén nekünk a királyiért.“

Hosszu folyosókon keresztül egy meredek lépcsőn húzott lefelé, mig nem végre talajt éreztem lábaim alatt. „Senora — szolt itt Don Juan — „e helyen biztonságban van. Ha mindennek vége lesz, eljövendek öntet s ha elesni találók. . . „Nem, nem“ — viszonzám — „el innen, én kevésbé félek a harczi zajtól, mint e siri némaságtól itt.“ Hiába volt minden rábeszélése, ugy borzadtam e sötét rejték helytől, hogy ismét vissza kelle vezetni engem. Don Juan ekkor társaihoz sietett. . .

Izabella elhallgatott, a sötét visszaemlékezésben könybe lábadtak szemei.

„Beszélj tovább“, — szolt Donna Luiza szelid mosolylyal, megszorítván barátónje remegő kezét — „Don Juan hü és bátor lovag, külbő bármely régi nemesnél, melynek törzfája Don Pelayo király idejéig felér.“

„Magam maradtam“ — folytató Izabella — megkísérlem imádkozni, képtelen valék rá. . . Remegve hallgattam a puskázást s a harcziáltásokat. . . Végre mintha szünetelt volna a fegyver rohaj, de a harcziáltás mindig közelebb hangzott. . . Összeszedtem minden erőmet szembe szállni az ellenséggel, mert nem gondolhattam mást mint, hogy a spanyolok bevették a váraosot. Felszaladtam a bástyára s ime a spanyolok egy résen nyomultak be; első pillanatban csak egy nagy ködfelhőt láttam s hallottam egy borzasztó hangzúrt. . .

A mint löpőfelleg elhúzódott: embert láttam vivni ember ellen — a kétségbeesés bátoraságával rohantam közelebb, a levegőben mintha láthatlan démonok sivitottak volna körültem — hihetlőleg a fejem felett elrepülő golyók voltak. . . Egyszerre egy tompa durranástól visszhangzott a váraos s én lerogytam.“

(Folytatása következik.)

### Az augusztus 18-ki napfogyatkozás.

Azon francia tudósok közt, kik Anglo-Indiába küldettek, az aug. 18-ki napfogyatkozás észlelésére, Janssen ur is ott van, ki nemcsak a tud. akadémia hosszóság-mérő osztálya részéről, hanem magától a közoktatási minisztértől is kapott megbízást.

Janssen ur már küldött is táviratilag egy pár rövid, de fölötté érdekes tudósítást saját észleleteiből.

A napfogyatkozás teljes volt Ádentől Uj-Guineáig, utjában Masulipatamot is érintve, mely Angol-India partjain fekszik, s a legkedvezőbb helynek találtatott a napfogyatkozás észlelésére.

Tudjuk, hogy teljes napfogyatkozás csak akkor van, ha a hold épen a nap és föld közt foglal helyet, s így a föld elől elfogja a napsugarakat; ehez azonban az is kívántatik, hogy a hold látszólagos átmérője nagyobb legyen a nap átmérőjénél. E tüneményre nézve aug. 18. kellett a legkedvezőbb feltételeknek beállni s a teljes sötétség tartamának 6 percz és 46 másodperczre emelkedni, a helyett, hogy, mint az eddigi észleleteknél, 4 perczig tartott volna.

Janssen ur, ki a lehető legjobb eszközökkel volt ellátva, s oly helyen foglalt állást, hol az idő viszontagságán kívül semmitől sem

kelle tartania, csakugyan tetti is észleléseket; s ugy találta, hogy a rózsás kidudorodások gáztermészetűek, s a színvegyület fölötté nevezetes és váratlan volt. Így szól a távsürgöny.

A rózsás dudorok, mint Arago az 1842. jul. 8-ki napfogyatkozás alkalmával írta: „vörösös lángok, melyek a hold területének több pontjain törtek elő a napfogyatkozás alatt.“ Arago óta többször észlelték e lángokat a nélkül, hogy természetük meghatározottatott volna. Az 1851-ki fogyatkozások a naptányér függelékeinek tekintették. E vélemény most bebizonyosodék, hogy e lángok a nap légköréhez tartoznak.

A csillagok, különösen a nap színképének elemzése az utolsó időkben nagy haladást tett, mióta a fehér sugarakat végtelenül különböző színű sugarakra tudják bontani. Janssen ur kitünő ez elemzésekben s azon egy-néhány szó, melyet a távirda hozott, elégséges arra, hogy elhiggyük, hogy Janssen ur fölötté fontos felfedezéseket tett.

Rendes állapotban lehetetlen a nap sugarait teljes tisztaságukban szemlélni, még pedig a központi sugaraknak a szélső sugarakkal való összevegyülése miatt, mely a föld légkörének befolyása által történik. Gondolhatni tehát, mily hasznosak a sugárelemzések teljes napfogyatkozás idején, midőn a nap korongjának sugarai észlelhetők.

Valószínű, hogy Janssen ur nemcsak a tündöklő dudorokra terjesztheték ki figyelmét, hanem azon fényövre, mely a nap teljes eltűnésekor a hold sötét karikáját körülveszi.

Ezen fényövről vagy a nap légkörének vagy saját légkörünk megvilágításának kifolyása. Ugy hisszük, hogy ezen kérdés is meg lett oldva. Várjuk a részletes jelentéseket.

A „Moniteur“ után.

„Bp. K.“



deleketek  
lasztmányok, dekllett közegek, központi vá-  
39. §. Az intézi.  
érvényessége beállítások iránt, melyeknek  
egyetemes gyűlésből kétsébe vonatik, az  
lasztást megsemmisítő; ha valamely vá-  
ponti választmány utjaaga rendeli el a köz-  
lasztást.  
40. §. A központi vála.  
lamint egyéb a választásnánány tagjai, va-  
napidijakra igényt nem tarthatóó egyének  
egyéb költségeiket az ország izráj utazási s  
gának egyeteme viseli; az erre szű. lakossá-  
szegek előlegezéséről a vallás- és köz-  
minisztérium az országos izraelita iskolái  
rovására intézkedik, s az egyetemes glap  
megnyitásától számitandó két év alatt azt  
ország izr. lakosságának összesége kamatos  
visszafizetni köteles; az előlegezett összegek  
hováfodításáról a központi bizottmányok s kü-  
lönösen azok elnökei, és a választott kezelők  
tartoznak a vallás- és közoktatási miniszte-  
riumnak pontosan és saját vagyoni felelősségük  
mellett számolni.  
41. §. Az egyetemes gyűléseit Pesten tartja  
a vallás- és közoktatási minisztérium részéről e  
végre kijelölt helyiségben; ülései nyilvánosak.  
42. §. Az erdélyi kir. kormánybiztos meg-  
vizsgálja, hogy e szabályzat rendelkezéit a helyi  
viszonyokhoz alkalmazza.  
Budán, 1868. július 15.

## B. Eötvös József, vallás és közokta- tási magyar miniszternek előterjesz- tése a Felségéhez a magyarországi közalapítványok és jóságok 1867. évi pénztári és gazdasági állapo- taról.

(Folytatás.)

Az alapítványi jóságok jövedelmének  
gyarapodását egy részt a birtokrendezés gyors  
és kedvező keresztülvitele, másrészt egy a kü-  
lönböző helyi viszonyok változó igényeihez  
idomított okszerű bérrendszer következetes  
életbeéltetésétől vélvén feltételezhetőnek, min-  
denek előtt az alapítványi ügyigazgatóságot  
az urbéri rendezés gyors s a mennyire lehet  
egység útján leendő eszközzésére utasítam.  
Jóllehet az előmunkálatok sok helyen még  
meg sem voltak indítva, jóllehet a bírósági  
személyzetben tavál közbenjött változások s  
egyéb körülmények az urbéri rendezés gyors  
előhaladását némi részben hátráltatták, az ala-  
pítványi ügyigazgatóság tapintatos fellépésé-  
nek már is sikerült a tagosítást és elkülönítést  
Püspökladány, Öcsény, Bereczel, Csolnok, Pi-  
limaroth, Leányvár, Nyaválád, Törökszázok,  
Szamora, Hejőkeresztúr, Padrag, Vaiszló köz-  
ségekben s több kisebb határokból kedvező  
eredményre juttatni s ez által az érdekelt  
alopoknak jövőre tetemes előnyöket biztosí-  
tani.

Hogy a bérrendszer mellett a jóságok  
okszerű gazdasági kezelése s pontos jövedel-  
mzése biztosíttassék, másrészt a kibérlekés s  
bérbehajtások körül a korábbi igazgatás alatt  
elharapódzott visszaéléseknek vége vessessék,  
a gazdasági főtisztokhoz 1867-iki sept. 4-én  
9352. sz. alatt kibocsátott s 9/ alatt hódolat-  
teljesen bemutatott rendeletben elvili kitiiz-  
tem, miszerint bérlelendéseknek rendszerint  
hely nem adandó, egyuttal azonban részlete-  
zém azon kivételes eseteket is, melyekben  
méltányossági szempontokból minden jogi  
igény nélkül, bérlelendési kérelmek kegyelmi  
tárgyalás alá vétethessenek, s szabályozám  
azon eljárást, mely akár bérlelendések, akár  
fizetési határidők meghosszabbítása, valamint  
a régebbi hátralékok behajtása, a behajthatla-  
nok törlesztése, végre a behajthatlanokká váltak-  
érti felelősség kitudása körül követendő lé-  
szen. A jövedőben életbeéltetendő haszon-  
bérletekre nézve m. évi november 22-én 7571.  
sz. alatt kelt s hódolatteljesen 10/ alatt zárt  
rendeletben kimondám, miszerint az alapít-  
ványi jóságok okszerű gazdaság vezetésére  
alkalmas, tehát sem túl nagy, sem felette fel-  
apróztott tagokban lesznek, a mennyire lehet  
hosszabb, 6—19 évi bérletekben árverés útján  
a szokásos elővigyázatok s biztosíték mellett  
bérbeadandók, illetőleg a szerződések ez érte-  
lemben megkötendőek s jóváhagyás végett  
hozzám felterjesztendőek; mely szerződésekben  
különös gond léssen az okszerű vetésforgásra,  
takarmány-termesztésre s trágyázásra, az épü-  
letek jó karban tartására, valamint a faülté-  
zésre fordítandó. Azon birtokrészleteknek,  
melyek mint p. o. a bányai ugynevezett kivá-  
gási földek egyéb apróbb ingatlanságok, ok-  
szerű gazdaságok berendezésére alkalmasnak  
s melyek jövedelme gyakran a kezelési költség-  
get s a tetemes adót sem fedezi, összeírását  
oly ezből rendelém el, hogy kedvező aján-  
lat esetén eladassanak s a befolyó vételárból  
tagosított birtok vásároltassék.

Hogy pedig a nagyobb bérlemények kö-  
rül netán előfordulható visszaéléseknek s pa-  
naszoknak eleje vétethessék, de hogy a köz-  
pontban kellő nyilvánlat is tartathassék f. évi  
február 13-án 924. sz. alatt kelt s legmélyebb  
alázzal 11/ alatt zárt rendelettemmel meghagy-  
tam a gazdasági főtisztoknak, miszerint, a le-  
járó bérlemények kimutatását évenként, min-  
den év november havában mutassák be, hogy  
ha szükségesnek találnám az árverésnek a  
helyszínen megtartására valamely miniszteri  
biztost küldhessek ki, esetleg árverés helyett  
zárt ajánlati versenyt nyitathassak, mely el-  
járás már több ízben kedvező eredményre ve-  
zetett.

Végre tekintve, miszerint a felelősség  
elve csak akkor bir gyakorlati jelentőséggel,  
ha annak érzetétől minden tisztviselő a legel-

sőtől az utolsóig át van hatva, a kerületi főtisz-  
tektől m. évi september 4-én 9351. sz. a. kelt  
s 12/ alá legmélyebb alázzal zárt rende-  
tellem rendszeres évi jelentést követeltem be,  
melynek czélja az illető jóságok állományában  
előfordult változásokat, a lefolyt év gazdasági  
és kezelési eredményeit, a gazdasági ágaza-  
tokban észlelhető javulást vagy hanyatlást  
előtűntetni s a gazdasági főtisztokat ahhoz  
szoktatni, hogy alkotmányos tisztviselők lé-  
tükre kezelésük eredményéről évente mérleget  
készítvén, ugy császári s apost. királyi felségéd  
alkotmányos kormányának, valamint a hazá-  
nak is tevékenységükről szoros számot ad-  
janak.

Ezek előrebocsátása után legyen szabad  
az alapítványi jóságok alaponkénti viszonyai-  
nak vázlatát a következőkben nyújtani.

Mint fentebb legalázatosban említeni sze-  
remséltetém az alapítványi jóságok összesen  
268 holdnyi területet foglalnak el, mely  
az egyes alapok között következőn oszlik fel:

1. Állásalap gazdasági művelés alatt (szán-  
tóföld, rét, legelő stb.) 123,400 hold, erdészeti  
művelés alatt 71,008 h. összesen 194,408 hold.

Tanulmányi alap gazdasági művelés alatt  
28,169 h. erdészeti művelés alatt, 29,989 h.  
összesen 58,15 hold.

Egyetemi alap gazdasági művelés alatt  
5,645 h. erdészeti művelés alatt 28,057 h. ösz-  
szesen 33,702 hold.

A vallásaphoz tartoznak a következő  
uradalmak u. m.: Csatta, Czegléd Szolnok  
Csákova, Kolos-Velkápolya, Mágocs Harez,  
Mária Csallád, Mária Nostra, Nagy-Köves,  
Nyaválád, Püspök-Ladány Kenderessel, Pilis,  
Maróth, Pátka-Porva, Rokolán, Sajólad, Som-  
lyó-Vásárhely, Szent János-Elefánt, Vaiszló-  
Veresmart, Zodor, Báránd, Bottyán, Csajágh,  
Kemece, Taksony, Vadász, Wandorf, Sz.-  
Dubrava, Tizsite, Mocsár, Duud és Draucz, a  
pesti ház, melyben az alapítványi ügyigazgató-  
ság van elhelyezve, s Pozsonban három ház.

— Ezen ingatlanságok az államszámvevőség-  
nek folyó évi május hó 4-dikén 2429. sz. alatt  
kelt kimutatása szerint tisztán, minden terhek  
levonása után eredményeztek 1861-ben 365,446  
forint jövedelmet 1862-ben 161,627 ft, 1863-  
ban 53,624 ft, 1864-ben 29,265 ft, 1865-ben  
178,522 ft, 1866-ban 223,878 ft, összesen:  
1,012,362 ft jövedelmet, vagyis hat évi átlag  
szerint 169,271 ftot,

1067-ben a kedvező gazdasági és forgal-  
mi viszonyok, valamint a szigorubb ellenör-  
zés és behajtás folytán, a tiszta jövedelem a ke-  
belbeli számvevőségnek fenthivatkozott jelen-  
tése szerint 468.260 ftot vagyis csaknem há-  
romszornál többet tett, mint az előbbi hat évi  
átlag szerint várhatóvala.

Az alapítvány jóságoknak általam meg-  
vizsgált s jóváhagyott 1868-ki költségvetése  
szerint, melynek mérlegét van szerencsém csá-  
szári s apostoli királyi Felségednek 13/ alatt  
hódolatteljesen bemutatni, a következő ered-  
mény várható:

a) gazdasági nyers jövedelem 609.730 ft.  
Ebből levonva adóra 117.413 ft, építkezésekre  
81.240 ft kezelésre 134.550 ft egyutt 333.203  
ft, tiszta jövedelem 276.527 ft.

b) erdészeti nyers jövedelem 177.455 ft.  
Ebből levonva adóra 25774 forint, építkezésre  
11.233 ft, kezelésre 114.735 ft, egyutt 151.742  
ft. Marad tiszta jövedelem összesen 302.240  
forint.

A tanulmányi alaphoz tartoznak: Mislye,  
Boroszló, A.-Mérk, Kajáta-Mochnya Janó, Kis-  
falud, Curia-Tybe, Szegszárd, Vörös-Berény,  
Gilárd, Szt. Ágotha, Szalka; melyek a szám-  
vevőség fenthivatkozott jelentéséhez esatolt  
kimutatás szerint eredményeztek: 1861-ben  
73,511 ft jövedelmet, 1862. 85,606 ft, 1863.  
61,228 ft, 1864. 51,536 ft, 1865. 30,635 ft,  
1866. 44,101 ft, összesen: 346,617 ft, vagyis  
hat évi átlagul 57,769 ftot.

Mig ugyanezen uradalmakból 1867-ben  
131.248 ft folyt be, vagyis kétszernél több,  
mint a megelőzőt hat év átlaga szerint vár-  
ható vala.

A tanulmányi alap jóságainak 1868-diki  
költségvetési előirányzata szerint, melynek  
mérlegét van szerencsém császári s apostoli  
királyi Felségednek 14/ alatt legmélyebb  
tisztlettel bemutatni, következő eredmény  
várható:

a) gazdasági nyers jövedelem 173.062 ft.  
Ebből levonva adóra 39.214 forint, épületekre  
20.358 ft, kezelésre 34.526 ft, összesen 94.098  
forint. Marad a gazdasáztól tiszta jövedelem  
78.964 ft.

b) erdészeti nyers jövedelem 44.600 ft.  
Ebből levonva adóra 9118 forint, épületekre  
382 ft, kezelésre 24.904 ft, összesen 34.403  
ft, marad tiszta jövedelem 15.197 ft. Vagyis  
mindössze 89.161 ft.

Az egyetemi alaphoz tartozik: Dunaföld-  
vár, Trium-Szlécs, Pétervárad-Bozok, Selye és  
Znió-Váralja, a budai nyomda s a körmezői  
papirgyár.

A fenthivatolt számvevőségi kimutatás  
szerint a jóságok minden kiadások levonása  
után eredményeztek: 1861. 42,521 ft jövedel-  
met, 1862. 32.313 ft, 1863. 33.796 ft, 1864.  
39.253 ft, 1865. 44.788 ft 1866. 39,146 ft,  
összesen 231,817 forint, vagyis hat évi átlagul  
38,636 ftot.

A kebelbeli számvevőségnek fentidézett  
jelentése szerint 1867-ben 52,122 ft folyt be,  
s így az átlag 13,486 fttal meghaladtatott.

A jóságok 1868-ki költségvetése alapján  
készült mérlege szerint, meylet 15/ alá zárni  
bátorkodom, várható eredmény lenne:

a) gazdasági nyers jövedelem 296363 ft.  
Ebből levonva adóra 14644 ftot, építkezésre  
6211 ft, kezelésre 182,759 ft összesen 203,614  
ft, marad gazdasági fölösleg 92749 ft.

b) erdészeti nyers jövedelem 32.816 ft.  
Ebből levonva adóra 8760 ft, épületekre 1644  
ft kezelésre 22.459 ft, összege 32.863 forint,  
marad előrelátható veszteség 47 ft.

Mit levonva a fentebbi jövedelemből, mu-  
tatkozik tiszta jövedelem 92.702 ft.

(Folytatása következik.)

## Legujabb belföldi hírek.

Bécs, aug. 29. A belügyér köriratot in-  
tézett a helytartókhoz az új politikai szerve-  
zést illetőleg, és hangsúlyozza, hogy oly hiva-  
talnokokat, kik az alkotmányellenes pártok-  
nak segélyt nyújtanak, a szolgálatból el kell  
bocsátani.

Bécs, aug. 29. A tegnapi France Beyer  
és Freidorf badeni miniszterek beszédei ellen  
polemizál, s azt hiszi, hogy Poroszország ke-  
vésbé siet kezét Baden után kinyújtani, mint  
Beyer miniszter gondolja.

Bécs, aug. 29. A „N. fr. Pr.“ szerint az  
igazságügyér utasította az orsz. főtörvényszé-  
keket, hogy az egyházi házasságtörvényszéki  
okmányokat, ha kiadásuk megtagadtatnék,  
törvényes executió után vegyék el.

Prága, aug. 28. A reálskolára és isko-  
lafelügyelésre vonatkozó kormányelőterjesz-  
tésék a tagok közt szétosztattak. — A petitiók  
közt néhány cseh vidékekről jött. — Az orsz.  
bizottmánynak a propinatiojogra vonatkozó  
jelentése 9 tagból álló bizottságnak adatott  
át. Hochfeld indokolja a polytechnikum nyelvi  
különválasztására vonatkozó javaslatot, ő el-  
tekint a nemzeti szemponttól, s csupán a tuda-  
mány s a jogegyenlőség érdekében szól. Thun  
Leo szavait idézi a mult ülészekből, hogy a  
polytechnikum csak ugy virágozhatik, ha szét  
választatik. Indítványát a 15-ös bizottság elé  
utasítja. — Holnap ülés.

Troppau, aug. 28. Az országgyűlés el-  
határozta a földtehermentesítési és rendezési  
bizottmánynak 1868. végével felosztatását, és  
hogy a községi rendszabályok 87. §-a, az orsz.  
bizottmány fegyelmi hatáskörét illetőleg a  
községi előjárók ellenében, hivataladást és  
számíttelt illetőleg a kilépett községi előjá-  
rokra is kiterjesztessék.

Bécs, aug. 29. A mai „N. Fr. Bl.“ azt  
mondja, hogy a szász király állítólagos lekő-  
szönési szándéka abban alapszik, hogy a por-  
rosz-szász viszonyokban lényeges változások  
lesznek bekövetkezendők. A katonai egység  
Meckenburgra is kiterjesztetik: a szász kato-  
natiszték előléptetése nem csak a szász hadse-  
regre vonatkozik; Albert koronaherceg a  
szövetségi hadsereg parancsnokságát venné át.

Ischl, aug. 29. Coudenhoven altábor-  
nagy itt ma meghalt.

Trieszt, aug. 29. A tengerész csapat a  
célövészetet bevégezte és Polába kötött ki,  
kiseb javításokat nemkülömben anyag és  
élelmi szer beszerzéseket eszközözendő.

Nagy-Szeben aug. 29. Schaguna me-  
tropita az 1868-iki törvényezikk alapján sept.  
28-án román nemzeti egyházi gyűlést hirde-  
tett Nagy-Szebenben.

## Legujabb külföldi hírek.

Lissabon, aug. 28. Rio de Janeiróból  
aug. 1-áról jelentetik, hogy a paraguíták élelmi  
szer hiánya miatt Humayta várát jul. 27-én  
elhagyták, mely a szövetségesek által azonnal  
megzállatott. A 4000 emberből álló paraguíta  
helyrség a folyót a brazilai lovas csapat  
folytatos tüzelése mellett átlépte s magát két-  
séghesetten védelmezte. A szövetségeseknek  
zsáknányul esett 250 ágyú és roppant mennyi-  
ségű fegyver. Azon láncc, mely a folyót el-  
zárta megsemmisítették; a brazilai fődozet  
csapat ezután Tebicuarit bombázta. Hallatszík,  
hogy Assumpcionban és Borgesben összeeskü-  
vés fidoztetett fel; Carneas és mások kivégez-  
tettek.

München, aug. 29. A bajor király igen  
hizelő, politikai jeles tevékenységét elismerő  
sajátkéziratával: Hohenlohe herczeg minisz-  
terelnöknek a bajor korona nagy érdemke-  
resztét adományozta.

Páris aug. 29. A fellebbező törvény-  
szék megerősítette az első bírósági ítéletet,  
mely szerint Rochefort a Lanterne első lefog-  
lalása alkalmából egy évi fogság és 10,000  
frank pénzbírságra ítéltetett.

Páris, aug. 29. Girgenti gróf és grófné  
ma reggel ide érkeztek. A spanyol követ Nan-  
cyig utazott elibők. Hétfőn Fontainebleauban  
indulandnak a magas vendégek.

Flórencz, aug. 29. Garibaldi benyuj-  
totta képviselőségéről való lemondását. Kübeck  
báró osztrák követ, kormánya meghívása foly-  
tán holnap Bécsbe indul. A „Natione“ szerint  
kabinet-változásnak hiro jár.

Bukarest, aug. 29. Bratiano véglege-  
sen pénzügyminiszterré lett kinevezve. A bel-  
ügy tárcaját ideiglenesen Arion igazságügyér  
veszi át.

## Ujdonságok.

r Egy névtelen fenyegető level érke-  
zett e napokban a felsége czime alatt a cabi-  
netirodába. Onnan leküldték a belügyminisz-  
ternek, hogy kutassa ki az író, s azzal hagyja  
abban a dolgot. Minthogy pedig az írás iskolás-  
gyermekéhez hasonlított és Ó-Budán adatott  
postára, az ó-budai tanítóhoz fordultak, ki is  
azzal ráismert, hogy egy tanítványa írta, ki-  
nek apja a hajógyárban dolgozik, s a „bolond  
lakatos“ név alatt ismeretes. Apa és fia kér-  
dőre vonattak; beismerték, hogy a levelet ők  
írták, s azzal — igen helyesen — vége a do-  
lognak.

r Király és Királynő a felségeik hi-  
teles források szerint Galicziába fognak utazni

legközelebb. A király nagy hadi szemlélt tar-  
tand Lemberg mellett.

r Tordáról távirják a „M-Polgár“ nak  
aug. 26-ról: A tordamegyei baloldal ma tartotta  
meg első gyűlését. Egyhangú felkiáltással elnök  
lett Tisza László, alelnök Puhl Ignác, jegy-  
zők Veres Dénes és Váradai Károly. Tiszának  
nagy lelkesedéssel fogadtott elnöki megnyitó  
beszéde után felolvasatott a pártnak már köz-  
zétett programja és belszerkezeti alapszabá-  
lyai. Tisza hosszabb beszédében indokolja  
mindkettőt; a gyűlés egyhangulag fogadja el,  
s a párt magát teljesen megalakultnak nyilvá-  
nitja. A „Magyar Polgár“ a gyűlés organu-  
mának fogadja, s tömeges pártfogóságot bizto-  
sitja. A párt eddig bejegyzett tagjainak száma  
csupán Tordán a 300-at meghaladja, sok iv még  
meg nem érkezett a megyéből. A párt szilárd  
állást foglal el a törvény korlátai közt az el-  
lenpárttal szemben, mely utólagosan szintén  
most kezd szervezkedni. A párt iránti lelkesé-  
dés és bizalom nagy, az aláírásk mindenütt  
folyamatban vannak. Megyei bizottmányi gyű-  
lés szép rendben foly, holnap végződik.

r A Szamosújváron tartott, idei román  
irodalmi gyűlés augusztus 26-án tizedfél óra-  
kor fejeztetett be az elnök zárbeszéde és román  
nemzeti dalok éneklése mellett. A jövő évi  
gyűlés aug. 10-dikére Nagy-Somkutra hatá-  
roztatott.

r Az unitáriusok háromszázados em-  
lékünnepejére az angol unitárius felekezetet  
J. J. Taylor, a Londonban levő manchester  
new college, theol. seminárium igazgatója kép-  
viselendő s már meg is érkezett Kolozsvárra.

r Az osztrák hadügyminiszter kör-  
rendeletet intézett a tartom. kormányzókhöz,  
melyben kiemeli annak szükségét, hogy az oly  
hivatalnokok, kik az alkotmányellenes pártok-  
kat védelmők alá veszik, hivatali állásuktól  
megfosztassanak.

r Hirschl Armin magán kereskedelmi inté-  
zetének nyilvános vizsgája tegnapi ment végbe,  
igen kedvező eredménnyel. A vendégek közt  
láttuk ft. Lid y Nándor gymnasiumi igazgatót  
s köztisztviselői polgártársunkat T e d e s c h i  
Jánost, kiatöbbi vendégekkel — naggyobrszt  
üzletférfiak — személyesen intézett kérdése-  
ket a tanonczokhoz, kik igen kielégítően felel-  
tek s a kereskedelmi szaktudományban igen  
sok otthoniasságot mutattak. A tanonczok a  
kettős könyvvitelt magában foglaló gyakorlati  
mintakönyvei a legnagyobb csinnal kiállítva  
feküdtek közzsemlére kitéve, melyekből is  
meggyőződünk mily sikerrel haladtak az elő-  
készítő pályán s mennyire iparkodott ez inté-  
zet tanító kara derék kereskedőket nevelni  
ez ifjakban. Hirschl Armin ur intézetét e  
szép sikerért méltó elismerés illeti, melylyel  
velünk együtt, ugy hisszük minden jelenlevő  
osztozott.

\* Az augusztus 30-ki díjlövészet ered-  
ménye:

|                  | Szeg. | 4-es | 3-as. |
|------------------|-------|------|-------|
| Richter Ernő     | 1     | —    | 5     |
| Kosztka Ágoston  | —     | 1    | 9     |
| Náray Imre       | —     | 1    | 2     |
| Wildenauer János | —     | —    | 7     |
| Brüll Lipót      | —     | —    | 6     |
| Wittek János     | —     | —    | 5     |
| Vas Mátyás       | —     | —    | 5     |
| Müller József    | —     | —    | 3     |
| Priegl György    | —     | —    | 3     |
| Dományi János    | —     | —    | 2     |
| Silovszky Péter  | —     | —    | 2     |
| Blau Bernát      | —     | —    | 1     |

azonkívül 81 egyes, 58 kettős, összesen  
192 mozsár.

r A budai lövészegylet egyik közelebbi  
bizottmányi ülésében szeptember 13-ára álla-  
pítá meg az évenként tartatni szokott lövész-  
ünnepélyt, melyre meghívja Magyarország  
valamennyi lövészegyletét.

r Balla Gergely ügye augusztus 27-én  
került a megyei bünyfenyítő törvényszéken elő, a  
hol midőn vallomását végbenhagyta s az 1852.  
okt. 30-án megkezdett fogságának folytatása  
határozatott el. Vallomásainak végén azonban  
fentartja azon állítását, hogy ő ugyancsak W.  
M. természetes fia, s e tekintetben utal a pol-  
gári per adataira, valamint, midőn e felől kér-  
deztetni fog, előadandó bizonyítékaira.

r Követelésztási mozgalmak. A „Z.  
S. K.“-ben olvassuk: Az őrségi választó ker-  
ület képviselője: Hollán Ernő ur pár nap óta  
falaink közt van, — ma utazott el Füzesre a  
grófi családhoz, hol választóinak nagy része  
várni fogja; — közvetlen kocsija után két  
hosszu szekér, becsületesen megrakva — czi-  
gánynyal baktatott.

r Ismét vasuti szerencsétlenség. Aug.  
hó 27-én a Pestről lejövő személyvonat T.  
Szt.-Miklósnál, midőn a pályaudvart elha-  
gyandó volt, a conductor vizyáztatlansága  
folytán 6 teherkocsiba ütközött. Nagyobb sze-  
rencsétlenség ugyan nem történt, mert a con-  
ductor szerencsésen esett le s az utazók egy  
jókora adag velőrázkódttatáson kívül másban  
nem részesültek; a mozdony azonban, mely  
nagy szerencsére kikapcsolódott, teljesen ösz-  
szetört. Így azután a vonat a szokott időn tul  
2 órával érkezett Váradra.

r Egy gyilkosság, mely valóban érdemes  
a „legiszonyubb“ névre. Szabadkán a mult  
héten egy asszonyi hullát leltek a kukoriczában  
felboncolva, mellette hevert azon hullácska  
is, fejétől, kéz- és lábfejétől megfosztva, mely-  
ről az asszony volt boldog állapotára lehet kö-  
vetkeztetni. Hogy mily iszonyú tettekre viszi  
az embert a vak babona: a szomorú példa elő-  
tűnik. Ugyanis a gonosztévőket nem a pénz-  
szomj vihette a tény elkövetésére, mert a nő  
szegény, még ruhájais becsnélküli vala, hanem  
a köznép balhiedelme, hogy egy még meg nem  
született lény öt fejét (fő, láb- s kéz fejét) hord-  
ván magával, a rabló megkerithetlenné lesz, s  
ezért ölték meg a szerencsétlen asszonyt.



A magyarországi lapok statisztikáját adja a „V. U.” a következőkben: A magyar korona országaihoz ez idő szerint megjelenő lapok így oszlanak szét: Budapesten megjelenik 90 magyar, 26 német, 3 tót, 7 román, 1 horvát, 1 szerb, 1 rutén és 1 latin nyelvű hirtel és folyóirat, tehát összesen 130, (míg Bécsben 232, Londonban 253 és Párisban 774 adatok ki jelenleg); — Aradon 2 magyar és 1 német, Beszterczen 1 német, Brassóban 3 német és 3 román, Debreczenben 3 magyar, Egerben 2 magyar, Eszéken 2 német, Esztergomban 2 magyar, Fehérváron 1 német, Fiumén 2 olasz, Győrött 2 magyar, Gyula-Fehérvárott 1 ma-

gyar, Jászberényben 1 magyar, Nagy-Kanizsán 1 magyar, Kaposvárott 1 magyar, Károlyvárosban 1 horvát, Kassán 3 magyar, 1 német és 1 héber, Kolozsvárott 4 magyar, Lugoson 1 német, Lőcsén 1 német, Máramaros Szigeten 1 magyar, Marosvásárhelyt 1 magyar, Miskolcson 3 magyar, Nagy-Becskerekén 2 német, Nagy-Szombatban 1 magyar és 1 német, Nagy-Várkonyon 2 magyar, Naszódon 1 román, Nyíregyházán 1 magyar, Pancsován 1 német, Pécsen 3 magyar, Pozsegán 1 horvát, Pozsonyban 1 német, Sárospatakon 2 magyar, Sátor-A-Ujhelyben 1 német, Selmeczen 1 magyar, Sopronban 3 német, Szakolezán 2 tót, Szatmárban 1 magyar, Szegeden 2 magyar, Szombathelyen 1 magyar, Temesvárott 4 német, Ujvidéken 4 német és 8 szerb, Ungvárott 3 magyar és 2 rutén, Verseczen 1 német és 3 szerb, Zágrábban 3 német és 14 horvát, Záranban 3 olasz és 1 horvát, Zimonyban 1 horvát, végre Zomborban 2 horvát hirtel jelenik meg. Összesen az egész magyar birodalomban megjelenik jelenleg 49 városban 259 hirtel és folyóirat, és pecig; magyar 125, német 63, tót 5, román 13, horvát 21, szerb 12, rutén 3, olasz 5, héber 1, s latin 1.

és 2 román, Szegeden 2 magyar, Szombathelyen 1 magyar, Temesvárott 4 német, Ujvidéken 4 német és 8 szerb, Ungvárott 3 magyar és 2 rutén, Verseczen 1 német és 3 szerb, Zágrábban 3 német és 14 horvát, Záranban 3 olasz és 1 horvát, Zimonyban 1 horvát, végre Zomborban 2 horvát hirtel jelenik meg. Összesen az egész magyar birodalomban megjelenik jelenleg 49 városban 259 hirtel és folyóirat, és pecig; magyar 125, német 63, tót 5, román 13, horvát 21, szerb 12, rutén 3, olasz 5, héber 1, s latin 1.

Nemzeti színház. Ma kedden, szeptember 1-én békául: Stéger F. ur első vend. TROUBADOUR. Távír. 1868. augusztus 31-én. a bécsi borsz. 10. Hirtelintézet 211.60 5% Metalliques 62.15 Váltó Londonra 114.45 Nemzeti kölcsös 84. Ezüst 112.50 1860. évi kő. 726 Arany 542 Bankrészv. 100. Főszerkesztő: Tiszti Lajos.

### A pesti börze hivatalos árjegyzékei.

Gabonaárak augusztus 29.

| Alsó ausztriai mérő szerint | Súly font szerint | Leg- alant ár oszt. ért. | Alsó ausztriai mérő szerint | Súly font szerint | Leg- alant ár oszt. ért. |
|-----------------------------|-------------------|--------------------------|-----------------------------|-------------------|--------------------------|
| Buza búzási . . .           | 84-85             | 3.70-3.80                | Árpa sörnek való            | 68-70             | 2.30-2.55                |
| „ tiszamelléki . .          | 86-88             | 4.00-4.15                | „ takarmányn. .             | 68-70             | 2.05-2.25                |
| „ „ . . .                   | 83-87             | 4.40-4.45                | Zab . . . . .               | 46-48             | 1.55-1.62                |
| „ „ . . .                   | 86-89             | 4.50-4.60                | Kukorica bányai             | —                 | 3.35-2.40                |
| „ „ . . .                   | 84-85             | 3.70-4.80                | Bab . . . . .               | —                 | 4.00-4.50                |
| „ „ . . .                   | 83-85             | 3.70-4.80                | Köles . . . . .             | —                 | 2.40-2.60                |
| Rozs . . . . .              | 78-81             | 3.00-3.10                | Répcze . . . . .            | —                 | 5.25-5.50                |

### Értékpapírok árkelete augusztus 29.

| Az adott-vett értékek megnevezése | Befizetett összeg | Zár-árfolyam Pénz/Áru | Az adott-vett értékek megnevezése | Befizetett összeg | Zár-árfolyam Pénz/Áru |
|-----------------------------------|-------------------|-----------------------|-----------------------------------|-------------------|-----------------------|
| <b>I. Részvények</b>              |                   |                       | <b>II. Kötvények.</b>             |                   |                       |
| Magy. keresk. bank                | 630               | 635                   | Butor kézműzet . .                | 200               | 245                   |
| Budai keresk. bank                | 208               | 206                   | Magyar biztosító .                | 315               | 640                   |
| Pesti iparbank . .                | 240               | 257                   | Pannónia . . . .                  | 210               | 233                   |
| Magy.ált.hitelb.biz.              | 99                | 9475                  | Pesti . . . . .                   | 300               | 290                   |
| Pesti takarékpénzt.               | 1500              | 1550                  | Haza . . . . .                    | 150               | 285                   |
| Budai . . . . .                   | —                 | 440                   | Magyar éjsz. vasp.                | 200               | 83                    |
| Ó-Budai . . . . .                 | 40                | 98                    | Pesti közuti . .                  | 200               | 450                   |
| Pesti hengermalom                 | 1175              | 1160                  | Bánási ker. bank                  | 80                | —                     |
| Pannónia-gőzmalom                 | 1000              | 1420                  | Rima murányi bány                 | —                 | 3600                  |
| Első budapesti . .                | 500               | 660                   | Mátrai kuz. . . .                 | 58                | 1275                  |
| Budai gyártel. . .                | 400               | 385                   | Lloyd-épület . .                  | 210               | 390                   |
| Concordia . . . .                 | 500               | 665                   | Budapesti lánczhid                | 755               | 435                   |
| Budai király . . .                | 500               | 505                   | Első m. gőzhajóz. t.              | 200               | 222                   |
| Victoria . . . . .                | 300               | 312                   | <b>II. Kötvények.</b>             |                   |                       |
| Árpád . . . . .                   | 500               | 555                   | M. földhit. zálog. j.             | —                 | 92                    |
| Szegedi kiv. . . .                | 1000              | 625                   | „ „ „ „ „ „ „ „                   | —                 | 96 1/2                |
| Miskolci . . . . .                | 500               | —                     | Ker. bank zálogj.                 | —                 | 97                    |
| Első aradi gőz- . .               | —                 | —                     | Misk. gőzm. elsőbb-               | 500               | —                     |
| és fűrészgár. . .                 | —                 | —                     | ségi kötv.                        | —                 | —                     |
| I. m. szeszfinomító               | 500               | 565                   | Budapesti lánczhid                | —                 | —                     |
| I. újpesti . . . . .              | 500               | 545                   | elsőbbégi kötv.                   | 100               | —                     |

### KÖZLEKEDÉS.

Vasúti menetrend.

|                                       |                                       |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| <b>Aradról Pest és Bécs felé.</b>     | <b>N.-Váradról Pest és Bécs felé.</b> |
| Arad indulás 10 óra 15 perc délelőtt. | N.-Várad ind. 10 óra 27 perc délel.   |
| Csaba „ 12 „ 7 „ „                    | B.-Ujfal. „ 11 „ 50 „ „               |
| Mező-Túr ind. 2 „ 27 „ „              | Ladány érke. 12 „ 58 „ „              |
| Szolnok „ 4 „ 20 „ „                  | Czepléd „ 5 „ 46 „ „                  |
| Czepléd érke. 5 „ 31 „ „              | Pest „ 8 „ 40 „ „                     |
| Pest „ 8 „ 40 „ „                     | Bécs „ 6 „ — „ „                      |
| Bécs „ 6 „ — „ „                      |                                       |
| <b>Bécsből Pest és Arad felé.</b>     |                                       |
| Bécs indulás 8 óra — perc este.       |                                       |
| Pest „ 6 „ 31 „ „                     |                                       |
| Czepléd indulás 9 óra 34 „ „          |                                       |
| Szolnok „ 10 „ 42 „ „                 |                                       |
| Mező-Túr „ 12 „ 17 „ „                |                                       |
| Csaba „ 2 „ 43 „ „                    |                                       |
| Arad érke. 4 „ 40 „ „                 |                                       |
| <b>Kassáról Pest és Bécs felé.</b>    |                                       |
| Kassa ind. 5 óra 21 perc reggel és    |                                       |
| 12 óra 1 perc délel.                  |                                       |
| Miskolc ind. 7 óra 55 perc reggel és  |                                       |
| 3 óra 20 perc délut.                  |                                       |
| Tokaj ind. 9 óra 37 perc reggel és    |                                       |
| 5 óra 50 perc délut.                  |                                       |
| Nyiregyháza 10 óra 39 perc reggel és  |                                       |
| 7 óra 33 perc este.                   |                                       |
| Debreczen ind. 12 óra 19 perc délel.  |                                       |
| és 10 óra 26 perc délut.              |                                       |
| Ladány ind. 1 óra 57 perc délután és  |                                       |
| 12 óra 39 perc éjjel.                 |                                       |
| Szolnok ind. 4 óra 43 perc délut. és  |                                       |
| 4 óra 39 perc reggel.                 |                                       |
| Czepléd érke. 5 óra 46 perc este és   |                                       |
| 5 óra 55 perc reggel.                 |                                       |
| Pest érke. 8 óra 40 perc este és      |                                       |
| 8 óra 56 perc reggel.                 |                                       |

### Bécsi börze augusztus 28.

| Adott ár                                     | Tar- tott ár | Adott ár                      | Tar- tott |
|----------------------------------------------|--------------|-------------------------------|-----------|
| <b>Állam. asság.</b>                         |              | <b>Elsőbbégi kötvé- nyek.</b> |           |
| 5%-os os. ért. . . .                         | 63.30        | Oszt. Lloyd . . . .           | —         |
| 5%-os os. ért. . . .                         | 63.15        | Államvasp. 500 frank          | 119.—     |
| 5%-os os. ért. . . .                         | 84.50        | <b>Részvények.</b>            |           |
| 5%-os os. ért. . . .                         | 69.—         | Hirtelintézet 200 fts         | 214.—     |
| 5%-os os. ért. . . .                         | 71.25        | Bankrészvény —                | 737.—     |
| 5%-os os. k. jan. jul.                       | 62.80        | Alsó-ausztr. ese.             | 646.—     |
| 5%-os os. k. apr. okt.                       | 63.15        | bank 500 fts                  | 523.—     |
| 5%-os os. máj. novemb.                       | 58.60        | Lloyd 225 „                   | 244.—     |
|                                              |              | Duna-gőzhaj. 225 „            | 545.—     |
| <b>Államsorsjegyek.</b>                      |              | Pesti Lánchíd 125 „           | 438.—     |
| 1839-ki ötd. . . . .                         | 170.—        | Ferd. csász. éjsz. vasut      | 1945 „    |
| 1854-ki . . . . .                            | 78.—         | Állam . . . . .               | 253.90    |
| 1860-ki ötd. . . . .                         | 86.80        | Déli . . . . .                | 184.70    |
| 1864-ki . . . . .                            | 97.70        | Erzsébet-esász. „             | 139.—     |
|                                              |              | Tisza . . . . .               | 153.—     |
| <b>Záloglevelek.</b>                         |              | <b>Váltók (3 óra.)</b>        |           |
| 5%-os 10 évre szóló                          | 98.60        | Amsterdam 100 hol. ft.        | —         |
| 100 fts. . . . .                             | 93.40        | Augsb. 100 d. ném. ft.        | 94.60     |
| sorsolható 105 fts.                          | —            | Frankfurt 100 d. n. ft.       | 94.80     |
| Magy. záloglevél 10 é.                       | —            | Hamb. 100 bank m.             | 113.55    |
| jövedéjk. . . . .                            | —            | Lond. 10 font.                | 45.10     |
| Ost. földhitelint.                           | 92.25        | Páris 100 franc               | —         |
| <b>Földtehermentesi- cési kötelezvények.</b> |              |                               |           |
| 5%-os magyar 100 ft.                         | 76.50        |                               |           |
| „ erdélyi 100 „                              | 70.75        |                               |           |
| „ horvát 100 „                               | 76.—         |                               |           |
| Alsó ausztriai . . . .                       | 85.75        |                               |           |
| <b>Sorsjegyek.</b>                           |              |                               |           |
| Hirtelintézet . . . .                        | 136.25       |                               |           |
| Dunagőzhajózási . .                          | 94.—         |                               |           |

## H I R D E T É S E K.

### Felhívás.

Ezenel tudatom a nagyérdemű közönséget, minthogy kör-nyékünkben a cselédek igen gyéren vannak, és ez által a munkálat hátrányt szenved, ez okból kész vagyok intézetemmel hasznos lenni. Képes vagyok szakácsnékat, szobaleányokat, sat. Cseh, Morva, és Sziléziából megszerezni, de csak is ezek utiköltségük fedezése mel-lett és ezért a cselédek kötelesek egy évig egy szolgálatban lenni és olecsóban szolgálni mint az ide valóik.

Hogy ha a nagyérdemű közönség ajánlatomat elfogadja, ké-rem legfeljebb 1-ső októberig intézetemben jelentkezni, mivel ké-sőbb már el nem fogadható

Gruber József

tudakozó intézete az arena udvarban.

545-1-3

### Ma huzás.

508-4\*

1864-ik évi

### IGÉRVENYEK

huzás 1868. szeptember 1-én

Sothen C. János

bankház aláírásával

6 nyeremények: 200,000, 25,000, 15,000, 10,000, 2-szer 5000, 3-szor 2000, 6-szor 1000, 15-ször 500, 30-szor 400 ft-ával stb.

2 ft 50 kr. díj s 50 kr. bélyegért.

10 darab átvételi egy ingyen sorsjegyen részesülnek.

Kaphatók Aradon

SCHWARZ ZSIGMOND

a „narancsfához” címzett

fűszerkereskedésében

5 sorsjegy után egy in- gyen adatik.

### Ház-eladás.

Temesvárott, Josefstadt elővárosban, az ugynevezett Drei- laufer-utczában levő 117-ik szám alatti jó anyagokból épült ház, melyben 6 lakszoba, 2 konyha, pince, istálló, kocsiszín, pálinka- kamara és kukorica-rakhely létezik, egy hold nagyságú gyü- mölcsfákkal és szőlővel beültetett kerttel együtt szabad kézből eladandó.

Bővebb felvilágosítást ad bármikor Aradmegye Paulison a kincstári ispan.

544-1-3

### Hirdetmény.

Az alólírott hivatal részéről ezennel közhirrre tétetik, misze- rint a Facset m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó erdőhatáro- kban, ezen évben remélhető makoltatás és gubacstermés f. évi szeptember hó 10-én tartandó nyilvános árverés útján haszon- bérbe átengedtetni fog.

Az árverés a facseti m. kir. erdőhivatal irodájában mondott napon reggeli 9 órakor veszi kezdetét, s írás és szóbeli 10% bá- natpénzzel biztosított ajánlatok mellett fog tartatni.

Facseton, 1868. évi augusztus hó 28-án.

M. kir. erdőhivatal

Schweinitzer,

főerdész.

### Minden cikk

az 1867-ki párisi világiállítás érmével kitüntetve.

Bornemesítés és borjavítás (okszerű vegytani módon) szeszek és anyagok, a legegyszerűbb borból is a leg- finomabb előállítására

C. Kraus & Comp. in Mainz

gőzlangerjesztő-intézete.

Gyakorlati útmutatás mindennemű borok javítására, valamint külföldi bork előállítására, 20 ezüsttallér bekü- ldesé mellett megküldtik.

547-1-2

### Grünberger J. M.-nél Aradon

főter, 3 királyoz ezimzett vendéglő mellett

uj gabona zsákok olesó áron eladatnak

Alólírottak var szerencsénk tudomásul hozni, hogy sz. kir. Arad városában, templom-utca 10. sz. alatt egy ujonnan berendezett jól felszerelt fűszer-, anyag- és fest- kéi, külföldi csemege és pezsgő-borok, léltalok-, thea- és rhum-üzletünket „A szép juhászhoz” szeptember hó elsőjén megnyitottuk.

Midőn magunkat szíves figyelmébe ajánlanánk, biz- tosítjuk egyszersmind hogy főfeladatunk leend a legelőz- kenyebb, gyors és pontos kiszolgálás által megelégedést kiérdemelni.

Mély tisztelettel

Kontur és Reinhardt.

543-1-3

### Hirdetmény.

Tapasztaltatott, miszerint azon felhívásnak, miként minden cseléd tartó gazda cselédjét vagy egyéb munkását f. évi augusztus hó 15-ig bejelentse — mindeztideig igen számosan meg nem fe- leltek, sőt többen cselédeket és munkásokat minden igazol- vány nélkül felfogadtak és eként nemcsak hogy a rendőri szabályokat figyelembe nem veszik, sőt azáltal a helyeikről meg- szökött vagy munkakerülő cselédeket a rendszabály kijátszásában magok támogatják.

Mintthogy rendes nyilvántartás, fegyelem és rend nélkül sem a cselédeket, sem pedig az iparosgekedeket és egyéb, a vá- rosban tartózkodó munkásokat határt nem ismerő rendtelensé- geikben és már szokássá vált rendgunyoló tetteikben gátolni le- hetetlen, figyelmeztetik és felhivatik ennél fogva ismételve a cse- léd- és munkástartó gazdaközönség, miszerint a fennálló rendőri szabályok értelmében honpolgári kötelességének tartsa cselédjét és egyéb szolgálati személyzetét a városi főkapitányi hivatalnak cselédrendező osztályánál annál is inkább bejelenteni, minthogy jövőben ebbeli mulasztását mindenki kivétel nélkül szigorúan felelő alá vonatni s a körülményekhez képest azonnal a városi szegények alapjára fizetendő pénzbiroságban fog rendőri- leg elmarasztaltatni.

Kelt Aradon, 1868. évi augusztus hó 28-án.

Sz. kir. Arad város főkapitányi hivatala által

Papp János,

főkapitány.

### Legujabb szerencse-ajánlat.

Az osztrák sorsjegy-játék,

a császári osztrák kormány

által meg van engedve.

„Isten áldása Cohnnál”

2 1/2 milliónyi

nagy töke-kisorsolás.

A huzás kezdete szept. 14-én.

Csupán 4 ftr vagy 2 ftr o. é.

az ár egy az államtól biztosí-

tott, valódi eredeti sorsjegy-

nek (nem az eltitott igérvény-

nek) saját árkeletem szerint,

melyeket az árásszeg bérmen-

tett beküldése után a legávo-

labbi vidékre is megküldök.

Csupán nyeremények hu-

zatnak.

Főnyeremények: 225,000,

125,000, 100,000, 50,000,

30,000, 2 á 20,000, 2 á

15,000, 12,000, 2 á 10,000,

2 á 8000, 3 á 6000, 4 á

5000, 6 á 4000, 15 á 3000,

82 á 2000, 5 á 1500, 4 á

1200, 106 á 1000, 106 á

500, 6 á 300, 100 á 200,

9000 á 100 ftr összegben és így

tovább.

Nyereményeket és hivata-

los huzásjegyzéket pontosan és

titoktartással küldök.

Részvényesimnek csupán

Ausztriában a legnagyobb fő-

nyereményeket, egymint 300,000,

225,000, 187,500, 152,000,

150,000, 130,000, 125,000,

103,000, 100,000, és legközelebb

pedig aug. 5-én a legnagyobb

nyereményt ismét Bécsben

fizettem ki.

Cohn Láz. Sám.

548-1-5

Hamburgban

Bank- és váltóüzér.

### Legjobb minőségű

### szalonna

olesó áron kapható

Deutsch Á-nál,

fő-utca, Steinitzer-féle ház.

546-1-4

229/1868. sz.

535-3-3

### Megsemmisítés.

Sz. kir. Arad város törvényszé-

kének részéről Purgly János aradi lakos ké-

relmére, az általa aláírt és elvezetett

öt főhöz levél — karta bianca — mi-

után a m. évi május 4-én 2259. számú

végzésel meghatározott egy évi hatá-

ridő alatt a fehér levelek birtokosául

senki sem jelentkezett, — ezennel bi-

róilag érvénytelennek és semmisnek

nyilvánítottatik.

Kelt Aradon, a városi polg. tör-

vénysz